

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВО ОДДЕЛЕНИЕ

ПРЕДМЕТ НЕШКОСКА ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 60333/13)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

21 јануари 2016

Оваа пресуда ќе стане конечна во околности определени во член 44 § 2 од Конвенцијата. Таа може да подлежи на редакциски измени.

Совет на Европа

Во предметот Нешкоска против Република Македонија,

Европскиот суд за човекови права (прво одделение), заседавајќи во совет составен од:

Räivi Hirvelä, *претседател*,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Ledi Bianku,
Paul Mahoney,
Aleš Pejchal,
Robert Spano,
Armen Harutyunyan, *судии*,

и André Wampach, *заменик на регистратор на секција*,

Откако се советуваше без присуство на јавност на 15 декември 2015 година,

Ја донесува следнава пресуда, која беше усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Предметот произлезе од апликација (бр. 60333/13) против Република Македонија, поднесена до Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од македонска државјанка, г-ѓа Ленка Нешкоска („апликантката“), на 20 септември 2013 година.

2. Апликантката беше застапувана од г. С. Дукоски, во име на Хелсиншкиот комитет за човекови права во Скопје. Апликантката е мајка на М.Н., кој бил убиен на возраст од дваесет и една година во околности опишани подолу. Владата на Република Македонија („Владата“) беше застапувана од нејзиниот агент, г. К. Богданов.

3. Апликантката наведе дека, според членовите 2 и 13 од Конвенцијата, истрагата за убиството на нејзиниот син не била ефективна и дека таа во овој поглед немала правен лек.

4. На 28 мај 2014 година апликацијата беше доставена до Владата.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА ПРЕДМЕТОТ

5. Апликантката била родена во 1964 година и живее во Скопје.

A. Историјат на предметот

6. Како што е утврдено во кривичната постапка опишана подолу (види ставови 8-18 подолу), на 6 јуни 2011 година во околу 0:20 часот по полноќ, И.С., припадник на Единицата за специјални задачи на Министерството за внатрешни работи („Министерството“), го убил М.Н. на централниот плоштад во Скопје во тек на јавна прослава на резултатите од парламентарните избори, што [временски] се совпаднала со локален културен настан. Убиството се случило откако М.Н. се обидел да се качи на бината со цел да пристапи кон одредени високо рангирани политичари. Откако И.С. го предупредил да се откаже од тоа, М.Н. побегнал. И.С. го следел и го удрил него во задниот дел од вратот. Како резултат на тоа, М.Н. паднал. И.С. продолжил да го удира и да го клоца М.Н., и покрај тоа што М.Н. му викал на И.С. да престане да го тепа. Како што е утврдено во обдукцискиот извештај од 6 јуни 2011 година, подготвен од Институтот за судска медицина, М.Н. претрпел бројни тешки телесни повреди. Според извештајот, причината за смртта била мозочна хеморагија [крварење]. М.Н. умрел во 0:30 часот по полноќ. Судовите утврдиле (спротивно на исказот на И.С.) дека во релевантното време И.С. не бил на должност, но дека присуствувал на церемонијата во приватно својство.

7. Според апликантката, откако службеници на Министерството издале извесен број контрадикторни соопштенија во врска со смртта на М.Н., стотина луѓе се собрале на главниот плоштад во текот на ноќта на 6 јуни 2011 година за да протестираат. Откако портпаролот на Министерството објавил на 7 јуни 2011 година дека за предизвикување на смртта на М.Н. бил осомничен еден полициски службеник, илјадници луѓе излегле на улиците на Скопје да протестираат. Овие протести траеле четириесет дена и се претвориле во движење наречено „Стоп на полициската бруталност“. На 14 јуни 2011 година преку шест илјади луѓе потпишале петиција што содржела неколку барања, имено, релевантните органи да ја утврдат вистината за смртта на М.Н., да ги казнат оние кои се одговорни и да воведат легислативни, структурни и други мерки за дејствувањето, вработувањето и одговорноста на службеници на Министерството.

Б. Кривична постапка против И.С.

8. На 8 јуни 2011 година јавниот обвинител побарал од истражниот судија да поведе истрага против И.С. во врска со смртта на М.Н.

9. Во текот на оваа истрага, А.Н. (брат на М.Н.) побарал од Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди („СВКПС“) на Министерството за внатрешни работи да ги истражи околностите во врска со смртта на М.Н. и дејствијата на засегнатите полициски службеници, наведувајќи дека неидентификувани полициски службеници ги сториле кривичните дела „помагање на сторител по извршено кривично дело“ и „непријавување кривично дело или сторител“, казниви според членовите 364 и 365 од Кривичниот законик.

10. На 28 јуни 2011 година СВКПС одговорил вака:

„... полициски службеник И.С., припадник на Единицата за специјални задачи на Министерството за внатрешни работи, бил на должност на 5 јуни 2011 година меѓу 20:00 часот и полноќ врз основа на оперативен план, подготвен претходно. Откако завршиле активностите на Единицата за специјални задачи, во 00:10 часот по полноќ [И.С.] ја напуштил Единицата и отишол, во цивилна облека и со приватен автомобил, кон центарот на градот, каде што се одвивале (културен настан) и постизборни прослави.

Во околу 4:00 часот во мугрите имало вербална расправија на плоштадот „Македонија“ меѓу осомничениот И.С. и М.Н. Потоа, М.Н. почнал да бега ... откако М.Н. паднал на земјата, И.С. го удирал и клоцал по главата и телото. М.Н. изгубил свест; И.С. го подигнал и го поставил во седечка положба на клупа во близина. Тој зел шише со вода ... и го истурил врз главата на [М.Н.] со цел да го реанимира. Потоа И.С., заедно со други лица, го подигнале [М.Н.] и го ставиле во зеленлото на паркингот ... каде што тие повторно се обиделе да му помогнат, се обиделе да го оживеат и во меѓувреме информирале [медицинска] служба за брза помош.

Накусо потоа, на тоа место пристигнале двајца униформирани полицајци, кои биле ангажирани да ја обезбедуваат прославата. И.С. заминал на непознато одредиште ...

(Полициски) инспектори од Одделението за крвни, сексуални и сообраќајни деликти биле информирани за случката. Откако тие пристигнале на местото, за инцидентот известиле јавен обвинител и истражен судија. Тие (двајцата) не пристигнале на местото, туку за вршење на увид му делегирале надлежност на полициското Одделение за истрага.

Полициското одделение за истрага извршило увид, за кој бил подготвен извештај и биле снимени фотографии.

Врз основа на наредба од истражниот судија, телото на М.Н. му било предадено на Институтот за судска медицина, со цел да се утврдат причините за смртта.

Откако обдукциското испитување потврдило дека смртта на М.Н. била насилна, полициското одделение за деликти презело мерки за утврдување на фактите, вклучувајќи разговарање со очевидци.

Во околу 14:30 часот на 7 јуни 2011 година осомничениот И.С. се предал во полициска станица (во Скопје). Откако било извршено сослушување, истражниот судија наредил да се организира реконструкција на настанот, со очевидци, а во присуство на јавниот обвинител.

Полициското одделение за деликти поднело кривична пријава против И.С. ... Истражниот судија му одредил притвор ...

На 9 јуни 2011 година Министерството го утврдило идентитетот на едно од лицата кои заедно со И.С. го преместиле телото на М.Н. од клупата во зеленилото на паркингот, а во врска со тоа бил доставен посебен извештај до јавниот обвинител.

... На 15 јуни 2011 година Министерството за внатрешни работи му го прекинало работниот однос на И.С.“

11. Во писмо до А.Н. од 15 септември 2011 година, Омбудсманот напомнал дека тој побарал од надлежните органи веднаш да преземат мерки за да се утврдат релевантните факти и изјавил дека инцидентот „бил резултат на неодговорно и непрофесионално однесување на полицијата, како што [Омбудсманот] постојано укажувал“.

12. На 3 октомври 2011 година јавниот обвинител подигнал обвинителен акт против И.С., товарејќи го за убиство. Во обвинителниот акт обвинителот побарал од судијата на првостепениот суд да ги сослуша И.С., апликантката, дваесет и седум сведоци и четири вештачи и да дозволи изведување на значаен број материјални докази.

13. Судаењето на И.С. почнало во Основниот суд Скопје [I] („првостепениот суд“). Првостепениот суд сослушал преку триесет сведоци и ги испитал доказите и извештаите од реконструкцијата на настанот; доказите обезбедени од медицинските стручњаци; други докази; фотографии и други документарни докази.

14. З.Ј. и П.К., униформирани полициски службеници, кои пристигнале на местото [на инцидентот] по смртта на М.Н., изјавиле, особено, дека пред инцидентот И.С. им се претставил како припадник на безбедносната служба на претседателот на Владата и им кажал да го држат на око М.Н., кој се обидел да се качи на подиумот. Наскоро потоа тие го виделе И.С. како го брка М.Н. и слушнале луѓе како повикуваат полициска помош. Кога тие пристигнале на местото, го виделе М.Н. лежејќи онесвесен на клупа. И.С. и другите се обиделе да го реанимираат со вода. И.С. им кажал дека на М.Н. му се слошило и побарал тие да ја повикаат службата за брза помош. Наскоро потоа пристигнало трето лице, кое тие не го познавале. З.Ј. наредил телото на М.Н. да се премести со цел да се овозможи брзата помош полесно да пристапи кон местото. И.С. и лице во цивилна облека го подигнале М.Н. од клупата и го поставиле меѓу зеленилото во близина. Потоа И.С. го напуштил местото, а лицето во цивилна облека останало додека дошла брзата помош. З.Ј. прифатил дека требало да го

идентификува тоа лице. Тој не сфатил дека М.Н. бил претепан, бидејќи не забележал видливи повреди на него.

15. В.Б., вработен во јавното претпријатие за електрична енергија поседувано од државата, кој бил сведок на инцидентот, потврдил особено дека И.С. го следел М.Н. и дека го удрил одназад, а како резултат на тоа М.Н. паднал на земјата, удирајќи го задниот дел од главата при падот. И.С. го удрил М.Н. два пати по stomакот; М.Н. изгубил свест. И.С. го подигнал М.Н., го поставил на клупата и се обидел да го реанимира. Откако пристигнале полициските службеници, В.Б. и И.С. го подигнале М.Н. од клупата и го преместиле така што брзата помош да има полесен пристап до местото. Тој [В.Б.] стоел блиску до М.Н. додека дошла брзата помош. Тој кажал дека немало видливи повреди на М.Н.

16. Дека М.Н. немал видливи повреди непосредно по инцидентот било потврдено од Л.К. и В.Ц. (лекар и медицинска сестра), кои пристигнале на местото со возило на брзата помош во кус рок по инцидентот.

17. На 16 јануари 2012 година првостепениот суд донел пресуда (од четириесет и три страни) во која тој утврдил дека И.С. бил виновен за убиство и го осудил на четиринаесет години затвор. Понатаму, судот ја упатил апликантката (која се приклучила кон кривичното гонење како законски застапник на починатиот М.Н.) да истакне барање за отштета со поднесување посебна граѓанска тужба за надомест на штета.

18. На 9 јули 2012 година Апелациониот суд Скопје ја потврдил фактичката состојба утврдена од понискиот суд и осудата и казната на И.С. На 7 мај 2013 година Врховниот суд го одбил барањето од И.С. за вонредно преиспитување на правосилна пресуда и ги потврдил пресудите на пониските судови.

В. Кривична постапка против З.Ј., П.К., В.Б и Д.И

19. На 12 октомври 2011 година, додека била во тек кривичната истрага на И.С., апликантката поднела кривични пријави против З.Ј., П.К., В.Б и неидентификуван полициски службеник. Таа тврдела дека З.Ј. и П.К. пропуштиле да го утврдат идентитетот на И.С. и – наместо да го приведат – му допуштиле да го напушти местото [на инцидентот]. Во однос на В.Б., апликантката тврдела дека тој знаел дека И.С. го убил нејзиниот син, но дека тој се обидел да го прикрие кривичното дело со преместување на телото на М.Н. во околното зеленило и со непријавување на И.С. како сторител на кривичното дело. Апликантката тврдела дека неидентификуван полицаец (кој подоцна бил идентификуван како Д.И.) погрешно му кажал на јавниот обвинител и на истражен судија дека М.Н. умрел како резултат на предозирање со дрога. Како последица на тоа, ниту јавниот обвинител,

ниту истражниот судија не направиле увид по инцидентот. Апликантката тврдела дека имало злоупотреба на служб[ена положба и овластување] во врска со наводното кривично дело „помагање на сторител по сторување кривично дело“ (член 365 од Кривичниот законик).

20. На 29 декември 2011 година јавниот обвинител ја отфрлил кривичната пријава поднесена од апликантката, утврдувајќи дека не постоел основ што би укажал дека З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И. ги сториле наведените кривични дела. Обвинителот утврдил, врз основа на сите расположиви докази (вклучувајќи го расположивиот материјал во предметот против И.С.), дека З.Ј. и П.К. не биле присутни кога И.С. го удирал М.Н. Тие пристигнале на местото [на инцидентот] подоцна и не го утврдиле идентитетот на И.С., кој им кажал дека на М.Н. му било sloшено. Тие ја повикале службата за брза помош и ја известиле релевантната полициска станица. В.Б. и И.С. го преместиле М.Н. во околното зеленило со цел да овозможат брзата помош полесно да пристапи кон местото. И.С. го напуштил местото, а З.Ј., П.К. и В.Б. останале на местото до пристигнување на брзата помош. Извештај (бр. 025084 од 6 јуни 2011 година), од медицинскиот персонал кој одговорил на повикот за брза помош, констатирал дека персоналот ја утврдил смртта на М.Н. и не забележал видливи трагови на насилство врз него.

21. Обвинителот утврдил дека пропустот на З.Ј. и П.К. да го утврдат идентитетот на И.С. бил ненамерна грешка причинета од итноста на потребата да се спаси животот на М.Н. Тие пристигнале на местото по инцидентот и не знаеле дека било извршено кривично дело. Во однос на В.Б., обвинителот утврдил дека иако тој го видел инцидентот, не бил свесен дека било извршено кривично дело. Следствено на тоа, не можело да се утврди дека тој намерно му помагал на И.С. откако второспомнатиот го извршил убиството. Отстранувањето на М.Н. од местото на кривичното дело и неговото поставување меѓу околното зеленило имало за цел да го олесни пристапот на брзата помош. Полициските службеници ја повикале службата за брза помош, а Д.И. го известил локалниот полициски контролен центар дека, како што било сугерирано од медицинскиот персонал, причината за смртта не можела да се утврди, но дека било можно М.Н. да бил зависник од дрога. Со оглед на околностите, обвинителот утврдил дека немало доказ дека обвинетите [полициски] службеници презеле дејствија со намера за попречување на истрагата или за спречување да се открие идентитетот на сторителот, или дека тие прикривале докази. Напротив, тие ги презеле сите неопходни мерки за да се олесни утврдувањето на идентитетот на сторителот. Инцидентот бил пријавен во локалната полициска станица и во

полицискиот контролен центар. На местото пристигнала увидна група на Министерството за внатрешни работи.

22. На 12 март 2012 година вишиот јавен обвинител утврдил дека ова решение било законито и правилно и било засновано врз сиот расположив материјал.

23. Во меѓувреме, на 18 јануари 2012 година, апликантката го презела кривичното гонење како супсидијарна тужителка и поднела обвинителен акт против З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И. пред првостепениот суд по истите основи (злоупотреба на службена положба и овластување, помагање на сторител по извршено кривично дело и непријавување кривично дело или сторител).

24. На седница одржана без присуство на јавност на 10 мај 2012 година, тричлен совет [за оценка на обвинителниот акт] на првостепениот суд прифатил препорака од 20 април 2012 година од претседателот на советот што бил одреден за судење дека не требало да се дозволи понатамошно испитување на супсидијарниот обвинителен акт поднесен од апликантката. Следствено на тоа, тричлениот совет го одбил обвинителниот акт поднесен од апликантката, не утврдувајќи основи за отстапување од решението на јавниот обвинител од 29 декември 2011 година.

25. Апликантката се жалела против ова решение, спорејќи дека [во постапувањето] на советот немало какви било процедурални чекори или расправа. На 10 септември 2012 година Апелациониот суд Скопје ја одбил жалбата на апликантката и го потврдил решението на понискиот суд. Ова решение било доставено до апликантката на 20 март 2013 година.

Г. Дополнителен доказ доставен од апликантката

26. На 15 јуни 2015 година апликантката како доказ достави CD-ROM со аудио материјал и транскрипт (на англиски јазик) од снимени телефонски разговори кои вмешувале, наводно, високо рангирани јавни службеници. Материјалот се однесуваше на разговори во врска со можниот директен сторител, што очигледно биле водени кусо време по инцидентот. Како што тврдеше апликантката, на 5 мај 2015 година аудио материјалот бил јавно објавен од политичката опозиција во тужената држава и исто така бил достапен на интернет.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

27. Релевантните одредби на Законот за кривичната постапка, пречистен текст од 2005 година, како што бил формулиран во тоа време, може да се резимираат вака:

28. Член 16 определил дека кривична постапка морала да се поведе по барање од овластен тужител. За дела за кои се гони по службена должност или по предлог на оштетениот, овластен тужител бил јавниот обвинител, додека за дела за кои се гони по приватна тужба, овластен тужител бил приватниот тужител. Ако јавниот обвинител нашол дека нема основ за поведување или продолжување на кривичната постапка, на неговото место можел да стапи оштетениот како тужител, под условите определени со овој закон.

29. Член 17 утврдил должност на јавниот обвинител да преземе кривично гонење ако постоеле докази дека било сторено кривично дело за кое се гони по службена должност (начело на легалитет).

30. Во согласност со член 42, при вршење на ова законско право и должност, јавниот обвинител бил надлежен да презема мерки во врска со откривањето на кривични дела, да ги пронаоѓа нивните сторители и да ја насочува преткривичната постапка; да бара спроведување на истрага; да го подига и застапува обвинителниот акт, односно обвинителниот предлог пред надлежниот суд; да изјавува жалби против неправосилните судски одлуки и да поднесува вонредни правни лекови против правосилните судски одлуки.

31. Според член 55, оштетениот и приватникот тужител имале право да изнесат релевантни докази и факти. На главниот претрес тие имале право да предлагаат докази, да им поставуваат прашања на обвинетиот, на сведоците и на вештаците, како и да ги разгледуваат списите на предметот.

32. Член 56 определил, меѓу другите нешта, дека кога јавниот обвинител ќе нашол дека немало основа да го преземе гонењето за кривично дело за кое се гони по службена должност, тој бил должен во рок од осум дена за тоа да го извести оштетениот. Исто така, тој бил должен да го извести оштетениот дека можел самиот да го преземе гонењето.

33. Според член 59, оштетениот постапувајќи како тужител, ги имал истите права што ги имал јавниот обвинител, освен оние што му припаѓале на јавниот обвинител како на државен орган.

34. Член 144 предвидел мерки за чие преземање било надлежно Министерството, по основ на сомневање дека било сторено кривично дело.

35. Член 152 предвидел дека јавниот обвинител ќе ја отфрлил пријавата ако произлегувало [од самата пријава], меѓу другите нешта, дека пријавеното дело не било кривично дело за кое се гони по службена должност или ако ако не постоеле основи на сомневање дека пријавениот го сторил кривичното дело. Јавниот обвинител требало за отфрлање на пријавата и за причините за тоа да го извести оштетениот во рок од осум дена (член 56), а ако пријавата била поднесена од Министерството, требало соодветно да го извести и тој орган. Тој

можел да бара од Министерството за внатрешни работи да се соберат потребни известувања и да се преземат други мерки заради откривање на кривичното дело и на сторителот. Јавниот обвинител можел во секое време да бара Министерството, други државни органи, институции што вршат јавни овластувања и други релевантни правни лица да го известат за мерките што ги презеле.

36. Член 160 предвидел дека истрагата се поведувала против определено лице кога постоело основано сомневање дека сторило кривично дело.

37. Според член 161, истрагата се спроведувала по барање од јавниот обвинител.

38. Член 164 предвидел дека истрагата ја спроведувал истражен судија.

39. Во согласност со член 179, оштетениот и приватниот тужител можеле да бараат истражниот судија да поведе истрага. Правилата за истрага поведена по барање од јавниот обвинител се применувале и кај истрагата поведена по барање на оштетениот или приватниот тужител.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 2 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

40. Апликантката се пожали дека истрагата за смртта на нејзиниот син не ги исполнила условите за ефективност според член 2 од Конвенцијата, со оглед на одлуките на обвинителските и судските органи да не ги истражуваат сите аспекти на инцидентот или да не се утврдува постоење одговорност на сите лица поврзани [со инцидентот]. Член 2 од Конвенцијата гласи вака:

„1. Правото на секој човек на живот е заштитено. Никој не смее намерно да биде лишен од живот, освен со извршување на смртна казна изречена со судска пресуда по негова осуда за кривично дело за кое законот ја пропишува оваа казна.

2. Лишувањето од живот нема да се смета за спротивно на овој член кога произлегува од употреба на сила што не е поголема од онаа што е апсолутно неопходна:

- (а) при одбрана на лице од незаконско насилство;
- (б) при законско лишување од слобода или спречување бегство на лице кое е законски лишено од слобода;
- (в) при законско задушување на безредие или бунт.“

A. Допуштеност

41. Владата го оспори статусот на жртва на апликантката, спорејќи дека таа не била директно засегната од наводната повреда на која се жалела. Во врска со ова, [Владата] тврдеше дека таа не била признаена како жртва во постапката против З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И.

42. Апликантката го оспори тоа тврдење како спротивно на судската практика на Судот и се повика, меѓу другите, на предметите *Varnava and Others* и *Biç and Others* (види *Varnava and Others против Турција* [GC], бр. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 и 16073/90, § 111, ECHR 2009 и *Biç and Others против Турција*, бр. 55955/00, § 22, 2 февруари 2006 година). Понатаму, таа тврдеше дека и обвинителските и судските органи ги отфрлиле нејзината кривична пријава и обвиненијата како непоткрепени, а не поради недостаток на потребната легитимација за водење на таква постапка.

43. Судот смета дека апликантката, како мајка на починатиот, би можела легитимно да тврди дека е жртва на какви било недостатоци во истрагата за случувања кои се толку трагични како што е смрт (види *Etars против Летонија*, бр. 22412/08, § 51, 18 ноември 2014 година). Од тоа следува дека приговорот на Владата мора да се одбие.

44. Судот забележува дека овој жалбен навод не е очигледно неоснован во смисла на член 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Тој, понатаму, забележува дека [жалбениот навод] не е недопуштен по кои било други основи. Според тоа, тој мора да се прогласи за допуштен.

В. Меритум

1. Поднесоци од странките

45. Владата тврдеше дека тужената држава ја исполнила својата процедурална обврска според член 2 од Конвенцијата поради тоа што таа ги утврдила околностите во кои бил убиен М.Н.; и го идентификувала и го казнила И.С. како сторител на кривичното дело. Обвиненијата поднесени против З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И. се однесувале на наводна злоупотреба на службена положба и овластување, непријавување кривично дело или сторител и помагање на сторител по извршување кривично дело. Овие обвиненија се однесувале на дејствија или пропуштања за кои обвинетите, наводно, биле одговорни, што не ја засегае истрагата во врска со смртта на М.Н. Кривичните дела што им се ставале на товар на обвинетите не биле решавачки за идентификување и казнување на И.С., за кого судовите утврдиле дека бил одговорен за смртта на М.Н. Конечно, Владата бараше од Судот да не го земе предвид дополнителниот доказ поднесен од апликантката (види став 26 погоре), бидејќи тој ниту бил поднесен пред некој домашен орган, ниту била проверена неговата автентичност или вистинитост.

46. Апликантката тврдеше дека процедуралната обврска според член 2 од Конвенцијата ги засегаа сите аспекти на инцидент во кој е вклучено незаконско убиство на граѓанин од страна на државен агент. Тој член наметнал должност за државите да спроведат ефективна истрага за тврдења за злоупотреба на власт од страна на полицијата – особено кога има основано сомневање за соучесничка одговорност, како во конкретниов предмет. Овде имало сериозни недостатоци во истрагата, кои го засегае утврдувањето на околностите што воделе кон убиството на М.Н. и улогата на З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И. Ефектот на овие недостатоци врз ефективноста на истрагата можел да биде утврден само во контрадикторна судска постапка. Според тоа, требало да се смета дека обвиненијата изнесени против тие лица спаѓале во опфатот на процедуралната обврска според член 2 од Конвенцијата. Ова било така бидејќи процедуралната обврска се однесувала не само на директниот сторител на кривичното дело (И.С.), туку и на четири други лица кои, наводно, дејствувале како соучесници со помагање на И.С. да избегне кривична одговорност и со попречување на истрагата.

2. Проценка на Судот

(а) Општи начела

47. Обврската да се заштити правото на живот според член 2 од Конвенцијата, во врска со општата обврска на државата, според член 1 од Конвенцијата, „секому под нејзина јурисдикција да му ги обезбеди правата и слободите дефинирани во [...] Конвенцијата“, имплицитно налага да има некоја форма на ефективна службена истрага кога има причина да се верува дека поединец умрел во сомнителни околности. Суштинска цел на таква истрага е да се обезбеди спроведување на домашните закони што го штитат правото на живот, а, во случаи во кои се вмешани државни агенти или тела, да осигураат нивна отчетност [и одговорност] за смрт во случаи кои спаѓаат во нивна надлежност и одговорност (види *Ramsahai and Others против Холандија* [GC], бр. 52391/99, § 321, ECHR 2007-II).

48. Таква истрага мора да биде ефективна, така што да е подобна да води кон утврдување на релевантните факти и идентификување и казнување на оние кои се одговорни. Властите мора да ги преземат сите разумни чекори што им стојат на располагање за да ги обезбедат сите докази што се однесуваат на предметниот инцидент. Заклучоците од истрагата мора да бидат засновани врз целосна, објективна и непристрасна анализа на сите релевантни елементи. Иако нема апсолутна обврска сите обвиненија да резултираат со осуда или изрекување на одредена казна, каков било недостаток во истрагата што ја поткопува способноста за утврдување на околностите на предметот или на одговорното лице е под стандардите на потребниот степен на ефективност. Националните судови не треба под какви било околности да бидат подготвени да допуштат кривични дела што го загрозуваат животот да останат неказнети (види *Mustafa Tunç and Fecire Tunç против Турција* [GC], бр. 24014/05, § 175, 14 април 2015 година; *Mojsiejew против Полска*, бр. 11818/02, § 53, 24 март 2009 година и *Esat Bayram против Турција*, бр. 75535/01, § 47, 26 мај 2009 година).

49. За да биде една истрага ефективна, лица кои се надлежни и ја спроведуваат истрагата мора да бидат независни и непристрасни, како според закон, така и во практиката. Ова значи не само недостаток на хиерархиска и институционална врска меѓу оние кои се вмешани во настаните, туку и практична независност. Ефективна истрага, наложена според член 2, служи да ја зачува јавната доверба во придржувањето на властите кон владеењето на правото, да спречи појава на каква било перцепција за дослук [со потенцијални престапници] или толерирање на незаконски дејствија, а во оние предмети во кои се вклучени државни агенти или тела, да осигура нивна одговорност за смртни случаи во ситуации во кои тие биле надлежни и одговорни. Во сите предмети најблискиот сродник на

жртвата мора да биде вклучен во постапката во мера што е неопходна за да се заштити неговиот или нејзиниот легитимен интерес (види *Ramsahai and Others*, цитиран погоре, §§ 321-32; *Khaindrava and Dzamashvili против Грузија*, бр. 18183/05, §§ 59-61, 8 јуни 2010 година; *Tahsin Acar против Турција* [GC], бр. 26307/95, §§ 222-25, ECHR 2004-III и *Güleç против Турција*, 27 јули 1998 година, § 82, *Reports of Judgments and Decisions* [Извештаи од пресуди и одлуки] 1998-IV).

(б) Примена на овие начела во конкретниов предмет

50. Судот забележува дека поплаката од апликантката за наводното неправилно постапување на З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И. и начинот на кој државата реагира соодветствуваа на наводите за полициско соучесништво. Во врска со ова, таа се пожали дека пропустите за кои биле одговорни овие лица ја засегнале ефективностa на истрагите за убиството на нејзиниот син и претставувале обид да се прикрие убиството и/или сторителот.

51. Судот забележува дека овие жалбени наводи биле испитани од домашните органи, кои го признале следново: (а) З.Ј. и П.К., полициски службеници кои пристигнале на местото [на инцидентот] откако И.С. веќе го претепаал до смрт М.Н., пропуштиле да го утврдат идентитетот на И.С.; (б) В.Б. бил сведок на инцидентот и (заедно со И.С.) го преместил телото на М.Н. од местото на кривичното дело во околното зеленило; а (в) Д.И. го известил полицискиот контролен центар дека не можела да биде утврдена причината за смртта на М.Н., но сугерирал дека М.Н. бил зависник од дрога. Овие наоди во голема мера биле засновани врз доказите што биле изведени во кривичната постапка против И.С.

52. Понатаму, Судот забележува дека на 6 јуни 2011 година, денот на инцидентот, бил извршен увид од надлежното полициско одделение и дека Институтот за судска медицина подготвил обдукциски извештај за [прегледот на] телото на М.Н. (по наредба од истражниот судија). На 7 јуни 2011 година И.С. се пријавил во полициска станица и била извршена реконструкција на настанот. Истражниот судија му одредил притвор на И.С. На 8 јуни 2011 година јавниот обвинител побарал да се поведе истрага за инцидентот. На 15 јуни 2011 година Министерството му го прекинало работниот однос на И.С. Во октомври 2011 година јавниот обвинител го обвинил И.С. На 16 јануари 2012 година првостепениот суд го осудил И.С. за убиство и му одмерил казна од четиринаесет години затвор, откако утврдил дека И.С. му нанел тешки телесни повреди на М.Н., кои довеле до негова смрт. Наодите на првостепениот суд за фактичката состојба и правните прашања биле засновани врз значаен број усни и писмени докази. Овие наоди биле потврдени во три судски степени во период од преку две години. Судот подвлекува дека апликантката не ја оспори фактичката

состојба утврдена од домашните судови во врска со улогата на И.С. во инцидентот.

53. Следствено на тоа, Судот смета дека наводното неправилно постапување на кое се однесуваше жалбениот навод не било прејудиирачко за ефективното спроведување на истрагата во смисла на член 2 од Конвенцијата во делот што се однесува на утврдување на релевантната фактичка состојба и идентификување и казнување на И.С., лицето одговорно за смртта на М.Н. (види, спротивно, *Emars*, цитиран погоре, § 82). Тоа е така бидејќи расположивоста и квалитетот на доказите изведени на расправата не биле компромитирани од какви било наводни недостатоци на кои се однесуваше жалбениот навод.

54. Вистина е дека апликантката, исто така, тврдеше дека истрагата за неправилното постапување на З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И. не ги исполнила условите за ефективност, во смисла на член 2 од Конвенцијата. Во однос на ова, Судот нагласува дека тврдењата на апликантката се однесуваа на дејствија или пропуштања за кои, наводно, биле одговорни четирите засегнати лица откако И.С. веќе го убил М.Н. Не биле изнесени никакви наводи ниту до домашните органи, ниту до Судот, дека некое друго лице (вклучувајќи ги четирите засегнати лица) биле вклучени, во какво било својство, во убиството на синот на апликантката. Од тие причини, конкретниот предмет е различен од предметот *Enukidze and Girvliani*, што се однесува на пропустот на властите да ги истражат веродостојните наводи за соучесништво меѓу директните сторители и високо рангирани политички службени лица во однос на убивањето на синот на апликантката (види *Enukidze and Girvliani против Грузија*, бр. 25091/07, 26 април 2011 година). Иако Судот ја нагласува важноста на адекватна истрага за каков било криминал, тој смета дека истрагата за наводите изнесени против З.Ј., П.К., В.Б. и Д.И. немала материјално значење на штета на ефективноста на истрагата за смртта на синот на апликантката, во смисла на член 2 од Конвенцијата. Слични размислувања се применуваат за дополнителниот доказ поднесен од апликантката (види став 26 погоре), чија употреба беше оспорена од Владата (види став 45 погоре). Според тоа, Судот не смета за неопходно да ги испитува поднесоците на странките во однос на овој доказ.

55. Следствено на тоа, немало повреда на член 2 од Конвенцијата во неговиот процедурален аспект.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 13 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

56. Апликантката се пожали дека ниту еден од правните лекови [средства] што ги користела во постапката против четворицата полициски службеници не бил ефективен во смисла на член 13 од Конвенцијата, што гласи вака:

„Секој, чии права и слободи определени во [...] Конвенција[та] се повредени, треба да има ефективен правен лек пред домашен орган, без оглед на тоа што повредата била сторена од лица кои постапувале во службено својство.“

57. Имајќи ги предвид наодите што се однесуваат на член 2 (види став 55 погоре), Судот смета дека, иако жалбениот навод според член 13 во врска со член 2 е допуштен, нема потреба за посебно испитување на овој жалбен навод (види, *mutatis mutandis*, *Khumaydov and Khumaydov против Русија*, бр. 13862/05, § 141, 28 мај 2009 година и *Zakriyeva and Others против Русија*, бр. 20583/04, § 108, 8 јануари 2009 година).

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ja прогласува* апликацијата за допуштена;
2. *Одлучува* дека немало повреда на член 2 од Конвенцијата;
3. *Одлучува* дека нема потреба да се испитува жалбениот навод според член 13 од Конвенцијата;

Подготвена на англиски јазик и доставена во писмена форма на 21 јануари 2016 година, според правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилникот на Судот.

André Wampach
Заменик на регистратор

Päivi Hirvelä
Претседател